

Hendrik de Vriesstipendium
beeldende kunst 2016

juryrapport

JURYRAPPORT

Hendrik de Vriesstipendium beeldende kunst 2016

In dit beeldende kunst jaar van het Hendrik de Vriesstipendium ontving de jury voorstellen van dertien beeldende kunstenaars, die vrijwel alle disciplines omvatten: installatiekunst, fotografie, keramiek, schilderkunst, performance, animatie, tekenkunst, virtual reality, en de diverse interdisciplinaire verbindingen.

Het is een rijk aanbod, met een hang naar het esthetische, een zekere mate van soberheid en soms een ironische noot, al of niet subtiel. Het viel de jury op dat de talenten geen grootse en meeslepende plannen hebben voor het stipendium. In de meeste gevallen is er sprake van een logische stap in het oeuvre, waarbij de urgentie van deze door de kunstenaar gewenste ontwikkeling voelbaar is. Veel van de kunstenaars zijn sterk gericht op de relatie van hun kunstwerk met de beschouwer. Welk effect zal het kunstwerk op hem of haar hebben? Tot welke actie zet het de beschouwer aan? Deze kunstenaars bewonen geen ivoren torens!

De jury is zich bewust van de kwetsbaarheid van kunstenaars als het gaat om de beoordeling van hun werk. Wellicht is in geen enkel ander beroep de scheiding tussen het persoonlijke en het werk zo weinig gemarkeerd, misschien zelfs afwezig. De kunstenaar werkt immers voor een groot deel alleen en zal motivatie en inspiratie steeds weer uit zichzelf moeten halen.

Het Hendrik de Vriesstipendium is een van de pijlers onder het artistieke klimaat van Groningen en biedt kansen aan schrijvende en beeldende talenten in Groningen om een gedroomd project uit te voeren. De jury prijst de gemeente dat zij inzet op de stad als *City of Talent* en hoopt daarmee dat de talenten die Groningen rijk is, zich meer dan ooit uitgenodigd voelen om zich jaarlijks massaal aan te melden voor de kans die het Hendrik de Vriesstipendium hun kunstenaarschap biedt.

De jury hoopt van harte dat de nieuwe vorm van het Hendrik de Vriesstipendium hierin een stimulans zal zijn. Vanaf 2017 kunnen de schrijvende én beeldende Groningse talenten ieder jaar meedingen naar het stipendium. De gemeente stelt dan jaarlijks één stipendium voor iedere groep beschikbaar. Deze opzet doet recht aan de naamdrager van het stipendium, het dubbeltalent Hendrik de Vries, aan de toenemende multidisciplinariteit in de kunsten en aan het doel van het stipendium: ruimte geven aan de ontwikkeling van de talenten die Groningen rijk is, en hen met elkaar in contact brengen zodat zij de daadwerkelijke dragers van de *City of Talent* zijn.

De jury heeft alle projecten zorgvuldig beoordeeld en heeft zes projecten genomineerd, waaronder de twee winnaars van het Hendrik de Vriesstipendium 2016.

Afwezigheid, leegte en onzichtbaarheid vormen de rode draad in het oeuvre van **Rosa Everts**. In haar eerdere werk lag de nadruk op het verbeelden van lege ruimtes. Recenter is het weglaten van het onderwerp belangrijk voor het vertellen van haar beeldverhaal. Geïnspireerd door haar ervaringen met ouderen wil Rosa Everts met haar installatie *Schaduwkamer* de grens tussen aan- en afwezigheid onderzoeken en dit de bezoeker van haar installatie laten ondergaan. In haar projectplan schrijft ze: "Als je vrienden en familie overlijden, verdwijnen hun herinneringen aan jou ook. Als je eigen herinneringen dan ook langzaam beginnen te vervagen, wat is er dan nog over?" *Schaduwkamer* bestaat uit twee identieke maar van elkaar gescheiden woonruimtes. Eén ruimte is gevuld met meubels, dagelijkse voorwerpen én geluiden. De andere, lege, ruimte is stil. Er staat alleen een brandende lamp en slechts schaduwsporen van de objecten die een (voorbij?) leven doen vermoeden, zijn zichtbaar. Hoewel de jury waarschuwt voor het gevaar dat het centrale thema afwezigheid in haar oeuvre te dun zou kunnen worden, verdient Rosa Everts met deze nieuwe stap naar een omvangrijke installatie haar plaats tussen de genomineerden.

Lisa de Goey wil grip krijgen op de paradox van de onmetelijkheid en oneindigheid van de tijd waar we tegelijkertijd een bijna continu tekort aan hebben in onze hectische wereld. De voorgestelde serie *Dag/nacht. De tijd op papier* omvat 24 tekeningen die in 12 maanden zullen ontstaan. “Niet vernieuwing”, schrijft de kunstenaar in haar projectplan, “maar continuïteit is de kracht van mijn werk”. Deze consistentie wekt vertrouwen in de uitvoering van het plan. De meegestuurde schetsen en afbeeldingen van eerder werk tonen heldere composities. Het volgen van de fijne lijnen en verdichting van patronen leiden als vanzelf tot aandachtig en geconcentreerd kijken. Steeds opnieuw lijkt heel even de tijd stilgezet. Met deze kwaliteit van haar tekeningen verwerft Lisa de Goey haar plek tussen de genomineerden.

Marthe van de Grift stelt alledaagse objecten centraal in haar werk: objecten zijn er altijd en overal, en zijn onze assistenten in het leven, maar merken we ze echt op? Volgens de kunstenaar ervaren we het object vooral vanuit zijn functionele kwaliteiten terwijl de visuele eigenschappen onderbelicht blijven of zelfs helemaal niet in ogenschouw worden genomen. Het onderzoeken en in beeld brengen van de visuele eigenschappen stonden steeds centraal in het werk van Marthe van de Grift. In haar voorgestelde project voor het Hendrik de Vriesstipendium wil zij haar onderzoek een stap verder brengen en zich concentreren op de relatie tussen subject en object: hoe verloopt de interactie tussen subject en object, wat voor invloed hebben ze op elkaar, en kunnen subject en object ook gelijkwaardig zijn? Het projectplan wordt gekenmerkt door een verdichting van gedachten van de kunstenaar, maar de jury mist een concreet werkplan. De meegestuurde documentatie toont het scherpe oog en gevoel voor compositie, vorm en kleur van de kunstenaar, waardoor het gefotografeerde alledaags object in een nieuw daglicht staat én nader onderzoek door de beschouwer afdwingt. De jury vermoedt een groot talent van wie we nog veel zullen horen. De jury kent Marthe van de Grift daarom een plek toe in de expositie van genomineerden.

Met *War Gods* wil **Sander Wiersma** zijn onderzoek naar hedendaags machogedrag en mannelijkheid uitbreiden met archetypische figuren uit de Griekse en Romeinse oudheid. Het is het vervolg op een eerder en recent experiment waarin de kunstenaar wil losbreken van zijn gestileerde manier van werken door de stijlfiguur van de overdrijving in extenso toe te passen. De jury ziet in de meegestuurde documentatie de hand van een getalenteerd tekenaar en aquarellist met gevoel voor de klassieke verbeelding van de menselijke figuur die hij weet te verbinden met de hedendaagse cultuur. In die zin staat zijn werk in een lange traditie. De jury twijfelt aan zijn experiment van overdrijving en ook of de voorgenomen reis naar Griekenland en Italië daadwerkelijk van toegevoegde waarde zal zijn voor de ontwikkeling van zijn oeuvre. Zijn vermogen om rauwe machocultuur te combineren met een poëtische beeldtaal en zijn wil tot experimenteren, zijn redenen voor de jury hem te nomineren.

De winnaars die met het Hendrik de Vriesstipendium 2016 in het komende jaar hun plan kunnen uitvoeren zijn **Dennis Molema** en **Bert Scholten**.

De jongste kunstenaar van deze editie van het Hendrik de Vriesstipendium wil via virtual reality een verdwenen historische en culturele waarde van de stad Groningen opnieuw tot leven wekken. Dat is op zich al een uitdaging. De artistieke dimensie van *v-Harmonie* van **Dennis Molema** schuilt vooral in de visuele én muzikale ervaring waarin hij de bezoeker van de virtueel herbouwde voormalige concertzaal de Harmonie aan de Oude Kijk in 't Jatstraat wil onderdompelen. Het is de kunstenaar niet alleen om de architectuur te doen, maar ook om de herbeleving van de internationaal vermaarde akoestiek van de Groningse concertzaal. Oude geluiden in de vorm van klassieke solo-stukken wil hij samenbrengen met nieuwe geluiden die de bezoekers van *v-Harmonie* door het bespelen van virtuele instrumenten zelf kunnen maken. “Mijn werk draait om het combineren van oud en nieuw”, zo start Dennis Molema zijn projectplan. Hij noemt het futuristische nostalgie. *v-Harmonie* gaat volgens de jury ver voorbij het sentimentele.

De kunstenaar creëert tegelijkertijd het verlangen naar visueel en auditieve historische grandeur, laat dit de bezoeker in *real time* beleven, én nodigt de bezoeker tot actieve deelname uit. De bezoeker is deelnemer, deels regisseur van zijn eigen ervaring en deels maker van het uiteindelijke kunstwerk.

Technisch is *v-Harmonie* een uitdagend project. In zijn projectplan inventariseert Dennis Molema de uitdagingen – en hiermee ook de nieuwe stappen in zijn jonge oeuvre – en geeft ook de oplossingen via ondersteuning door specialisten en samenwerkingen met instituten uit zijn netwerk. *v-Harmonie* is ambitieus, speels, technisch uitdagend en artistiek interessant. De jonge kunstenaar geeft door het aangaan van een relatie met de geschiedenis van de stad, zijn inzicht in en oplossingen voor de uitdagingen van zijn project rekenschap van een volwassen visie en beloftevol kunstenaarschap. Een aandachtig en goed verzorgd plan. De jury kijkt vol verwachting uit naar de voltooiing van *v-Harmonie*.

Bert Scholten is een multi- en interdisciplinaire kunstenaar. Hij verbindt moeiteloos muziek met animaties, tekst en performancekunst, en daar komt nu ook het object bij. Met het ontwikkelen van podiumattributen zoekt de kunstenaar met zijn project *Niks was minder waar* naar nieuwe vormen die de performatieve en visuele aspecten van zijn werk, en de interactie tussen kunstenaar – kunstwerk – publiek zullen intensiveren en vergroten. Ondertussen morrelt de kunstenaar aan de grenzen van het theater, de popmuziek en de wereld van de beeldende kunst: klonk de muziek van Bert Scholten eerst in expositieruimtes, volgend jaar wil hij zijn beeldende kunst presenteren op het theaterpodium en integraal onderdeel maken van zijn performance. Scholtens' kunst gaat over serieuze zaken. Hij toont een groot politiek-maatschappelijk engagement op een eigenzinnige, speelse en volwassen ironische manier. De meegestuurde documentatie maakt de drive, urgentie en ambitie van de kunstenaar voelbaar. Zijn werk is doordacht, maar ook in veel opzichten ongepolijst. De 'onmaat' van zijn performances is aanstekelijk.

In zijn plan schenkt de kunstenaar aandacht aan de verschillende scholingstrajecten die hij volgt en samenwerking met specialisten met wie hij doelgericht werkt aan de verdere professionalisering van zijn kunstenaarschap. De jury onderkent een zeker risico aan het plan van Bert Scholten. Het is moeilijk om een juiste balans te vinden tussen kunst en muziek, de objecten en de performance. Maar is het kunstenaarschap niet bij uitstek risico's nemen? De jury durft niet te voorspellen wat volgend jaar de uitkomst zal zijn, maar heeft vertrouwen in deze multi-getalenteerde kunstenaar. De jury kijkt uit naar de voltooiing van *Niks was minder waar*, de figuratieve popmuziek zoals alleen Bert Scholten die lijkt te kunnen maken.

De jury wil alle deelnemers aan het Hendrik de Vriesstipendium 2016 van harte bedanken en wenst de winnaars en alle kandidaten veel succes met hun werk.

Groningen, 10 december 2016

De jury

Lennard Dost

Barend van Heusden

Lambert Kamps

Mary Kemperink

Lieuwe Rozema (ambtelijk secretaris)

Henrike Scholten

Mieke van der Star (voorzitter)